Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 16 juli 2015*

”Begäran om förhandsavgörande — Avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning — Direktiv 2002/96/EG — Artiklarna 2.1 och 3 a samt bilagorna I A och I B — Direktiv 2012/19/EU — Artiklarna 2.1 a, 2.3 b och 3.1 a och b samt bilagorna I och II — Begreppen ’elektrisk och elektronisk utrustning’ och ’elektriska och elektroniska verktyg’ — Garageportsöppnare”

I mål C-369/14,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Landgericht Köln (Tyskland) genom beslut av den 23 juli 2014, som inkom till domstolen den 31 juli 2014, i målet

Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH

mot

Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Ilešič (referent) samt domarna A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas och C.G. Fernlund,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH, genom J. Stock, Rechtsanwältin,

— Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG, genom S. Pietzcker, Rechtsanwalt,

— Tysklands regering, genom T. Henze och A. Lippstreu, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom G. Braga da Cruz, C. Hermes och D. Loma-Osorio Lerena, samtliga i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk:tyska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av dels artikel 2.1 och 3 a samt bilagorna I A och I B i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/96/EG av den 27 januari 2003 om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE) (EUT L 37, s. 24), dels artiklarna 2.1 a, 2.3 b och 3.1 a och b samt bilagorna I och II i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE) (EUT L 197, s. 38).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Sommer Antriebs- und Funktechnik GmbH (nedan kallat Sommer) och Rademacher Geräte-Elektronik GmbH & Co. KG (nedan kallat Rademacher) angående det förhållandet att Rademacher inte är registrerat i det nationella tyska registret för avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk utrustning (Stiftung elektro-altgeräte register) (nedan kallat Stiftung ear) som tillverkare av elektrisk och elektronisk utrustning (nedan kallad EEE).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 2002/96

3 Enligt artikel 25 i direktiv 2012/19 upphörde direktiv 2002/96 att gälla från och med den 15 februari 2014.

4 I skälen 10, 15 och 16 i direktiv 2002/96 angavs följande:

”(10) Detta direktiv bör omfatta alla elektriska och elektroniska produkter som används av konsumenter och elektriska och elektroniska produkter som är avsedda för yrkesmässig användning. …

…

(15) Förutsättningen för att särskild behandling och materialåtervinning av [avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (nedan kallat WEEE)] skall kunna garanteras är separat insamling. Utan sådan separat insamling kan den skyddsnivå som fastställts för människors hälsa och för miljön i gemenskapen inte uppnås. …

(16) I syfte att uppnå gemenskapens fastställda skyddsnivå och harmoniserade miljömål bör medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att minimera bortskaffandet av WEEE som osorterat kommunalt avfall och så att WEEE i hög grad insamlas separat. …”

5 Artikel 1 i detta direktiv, med rubriken ”Syfte”, hade följande lydelse:

”Syftet med detta direktiv är i första hand att förebygga uppkomsten av avfall som utgörs av eller innehåller [WEEE] och att det dessutom sker återanvändning, materialåtervinning och andra former av återvinning av sådant avfall för att minska bortskaffandet av avfall. Det syftar också till att förbättra

miljöprestandan hos alla aktörer som berörs under de elektriska och elektroniska produkternas livscykel, t.ex. tillverkare, distributörer och konsumenter, särskilt de aktörer som är direkt berörda av behandlingen av [WEEE].”

6 I artikel 2.1 i nämnda direktiv, med rubriken ”Tillämpningsområde”, föreskrevs följande:

”Detta direktiv skall gälla de [EEE] som omfattas av de kategorier som förtecknas i bilaga I A under förutsättning att de berörda produkterna inte är en del av en annan produkttyp som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde. I bilaga I B finns en förteckning över produkter som omfattas av de kategorier som anges i bilaga I A.”

7 I artikel 3 i samma direktiv, med rubriken ”Definitioner”, föreskrevs följande:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) [*EEE*]: produkter som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt samt produkter för generering, överföring och mätning av sådan ström och sådana fält, och som omfattas av någon av de kategorier som anges i bilaga I A och som är avsedda att användas med en spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström.

…”

8 I bilaga I A i direktiv 2002/96 angavs de kategorier av EEE som omfattades av direktivet. Punkt 6 i denna bilaga avsåg således ”[e]lektriska och elektroniska verktyg (med undantag för storskaliga, fasta [stationära] industriverktyg)”.

9 Punkt 6 i bilaga I B i detta direktiv, en bilaga med rubriken ”[f]örteckning över produkter som skall beaktas i enlighet med detta direktiv och omfattas av kategorierna i bilaga I A”, hade följande lydelse:

”Elektriska och elektroniska verktyg (med undantag för storskaliga, fasta [stationära] industriverktyg)

Borrmaskiner

Sågar

Symaskiner

Utrustning för svarvning, fräsning, slipning, polering, sågning, kapning, klippning, borrning, håltagning, stansning, falsning, bockning eller liknande bearbetning av trä, metall och andra material

Verktyg för nitning, spikning eller skruvning eller för avlägsnande av nitar, spikar eller skruvar eller liknande användning

Verktyg för svetsning, lödning eller liknande användning

Utrustning för sprutning, sprejning, spridning eller annan behandling av flytande eller gasformiga ämnen

Gräsklippare och andra trädgårdsredskap.”

Direktiv 2012/19

10 I skälen 6, 9, 14 och 15 i direktiv 2012/19 anges följande:

”(6) Syftet med detta direktiv är att bidra till hållbar produktion och konsumtion, i första hand genom att förebygga uppkomsten av WEEE och därefter genom återanvändning, materialåtervinning och andra former av återvinning av sådant avfall för att minska bortskaffandet av avfall och bidra till effektivt utnyttjande av naturresurser och tillvaratagande av värdefulla sekundära råvaror. Det syftar också till att förbättra miljöprestandan hos alla aktörer som berörs under EEE:ns livscykel, t.ex. producenter, distributörer och konsumenter, särskilt de aktörer som är direkt berörda av insamlingen och behandlingen av WEEE. Särskilt det förhållandet att medlemsstaterna tillämpar principen om producentens ansvar olika kan leda till att de ekonomiska aktörerna belastas olika hårt. Medlemsstaternas politik avseende hantering av WEEE är olika, vilket gör de nationella återvinningsstrategierna mindre effektiva. De väsentliga kriterierna bör därför fastställas på unionsnivå och det bör tas fram minimistandarder för behandling av WEEE.

…

(9) Detta direktiv bör omfatta all EEE som används av konsumenter och EEE som är avsedd för yrkesmässig användning. … Målen för detta direktiv kan uppnås utan att storskaliga fasta installationer såsom oljeplattformar, bagagetransportsystem på flygplatser eller hissar ingår i dess tillämpningsområde. Utrustning i sådana installationer, men som inte är särskilt utformad och installerad som en del av sådana installationer, och som kan fungera även om den inte utgör en del av dessa installationer, bör dock omfattas av direktivets tillämpningsområde. Detta gäller t.ex. utrustning som belysningsutrustning och solcellspaneler.

…

(14) Separat insamling är en förutsättning för att särskild behandling och materialåtervinning av WEEE ska kunna säkerställas, och utan sådan separat insamling kan den skyddsnivå som fastställts för människors hälsa och för miljön i unionen inte uppnås. Konsumenterna måste aktivt bidra till denna insamling och bör uppmuntras att lämna tillbaka WEEE. För detta syfte bör det inrättas lämpliga anläggningar för återlämnande av WEEE, bland annat offentliga insamlingspunkter där privathushållen kan lämna sitt avfall avgiftsfritt. Det är viktigt att distributörerna deltar i detta om insamlingen av WEEE ska bli framgångsrik. …

(15) I syfte att uppnå unionens fastställda skyddsnivå och harmoniserade miljömål bör medlemsstaterna vidta lämpliga åtgärder för att minimera bortskaffandet av WEEE som osorterat kommunalt avfall och för att WEEE i hög grad insamlas separat. …”

11 I artikel 1 i direktivet, med rubriken ”Syfte”, föreskrivs följande:

”I detta direktiv fastställs åtgärder som syftar till att skydda miljön och människors hälsa genom att i enlighet med artiklarna 1 och 4 i [Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (EUT L 312, s. 3)] förebygga eller minska de negativa följderna av generering och hantering av [WEEE] samt minska resursanvändningens allmänna påverkan och få till stånd en effektivisering av denna användning, och därigenom bidra till en hållbar utveckling.”

12 I artikel 2 i nämnda direktiv, med rubriken ”Tillämpningsområde”, föreskrivs följande:

”1. Detta direktiv ska gälla [EEE] enligt följande:

a) Från och med den 13 augusti 2012 till och med den 14 augusti 2018 (övergångsperiod), med förbehåll för punkt 3, för EEE som omfattas av de kategorier som förtecknas i bilaga I. Bilaga II innehåller en vägledande förteckning över EEE som omfattas av de kategorier som förtecknas i bilaga I.

…

3. Detta direktiv ska inte tillämpas på följande typer av EEE:

…

b) Utrustning som är särskilt utformad och installerad som en del av en annan utrustningstyp som undantas från eller inte omfattas av direktivets tillämpningsområde och som endast fungerar som en del av den utrustningen.

…”

13 I artikel 3.1 i samma direktiv, med rubriken ”Definitioner”, föreskrivs följande:

”I detta direktiv gäller följande definitioner:

a) [*EEE*]: utrustning som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt samt utrustning för generering, överföring och mätning av sådan ström och sådana fält och som är avsedda att användas med en spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström.

b) *storskaliga stationära industriverktyg*: en grupp storskaliga maskiner, utrustning och/eller komponenter, som fungerar tillsammans för en viss tillämpning, som installeras permanent och monteras ned av yrkesmän på en viss plats samt används och underhålls av yrkesmän i en industriell produktionsanläggning eller anläggning för forskning och utveckling.

…”

14 Punkt 6 i bilaga I till direktiv 2012/19, en bilaga med rubriken ”Kategorier av EEE som omfattas av detta direktiv under den övergångsperiod som avses i artikel 2.1 a”, är identisk med punkt 6 i bilaga I A till direktiv 2002/96.

15 Punkt 6 i bilaga II till direktiv 2012/19, en bilaga med rubriken ”Vägledande förteckning över EEE som omfattas av kategorierna I bilaga I” har följande lydelse:

”Elektriska och elektroniska verktyg (med undantag för storskaliga, fasta [stationära] industriverktyg)

Borrmaskiner

Sågar

Symaskiner

Utrustning för svarvning, fräsning, slipning, polering, sågning, kapning, klippning, borrning, håltagning, stansning, falsning, bockning eller liknande bearbetning av trä, metall och andra material

Verktyg för nitning, spikning eller skruvning eller för avlägsnande av nitar, spikar eller skruvar eller liknande användning

Verktyg för svetsning, lödning eller liknande användning

Utrustning för sprutning, sprejning, spridning eller annan behandling av flytande eller gasformiga ämnen

Gräsklippare och andra trädgårdsredskap."

Tysk rätt

16 I 3 § första stycket i lagen om illojal konkurrens (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, BGBl 2010 I, s. 254), i dess lydelse enligt lag av den 1 oktober 2013 (BGBl. 2013 I, s. 3714) (nedan kallad UWG), med rubriken "Förbud mot otillbörliga affärsmetoder", föreskrivs följande:

"Otillbörliga affärsmetoder är förbjudna om de märkbart kan påverka konkurrenters, konsumenters eller andra marknadsaktörers intressen. …"

17 I 4 § UWG, med rubriken "Exempel på otillbörliga affärsmetoder", anges följande:

"Särskilt följande handlingar ska betraktas som otillbörliga

…

11. åsidosättande av en lagbestämmelse vars syfte även är att reglera beteenden på marknaden i marknadsaktörernas intresse."

18 I lagen av den 16 mars 2005 om utsläppande på marknaden, insamling och miljövänlig hantering av elektrisk och elektronisk utrustning (Gesetz über das Inverkehrbringen, die Rücknahme und die umweltverträgliche Entsorgung von Elektro- und Elektronikgeräten) (Elektro- und Elektronikgerätegesetz), BGBl. 2005 I, s. 762 (nedan kallad ElektroG), finns 2 §, som har rubriken "tillämpningsområde" och följande lydelse:

"1) Denna lag gäller [EEE] som faller under någon av följande kategorier, såvida utrustningen i fråga inte utgör en del av en annan utrustning som inte omfattas av lagens tillämpningsområde:

…

6. Elektriska och elektroniska verktyg (med undantag för storskaliga stationära industriverktyg)

…"

19 I 3 § ElektroG, med rubriken "Definitioner", föreskrivs följande:

"1) I denna lag avses med [EEE]

1. utrustning som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt,

2. utrustning för generering, överföring och mätning av sådan ström och sådana fält,

som är avsedd att användas med en spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström.

…

11) I denna lag avses med tillverkare: varje person som, oberoende av försäljningsmetod, inklusive genom distanskommunikation i den mening som avses i 312b § andra stycket i Bürgerliches Gesetzbuch [(civillagen)], yrkesmässigt

1. under eget varumärke tillverkar [EEE] som saluförts för första gången enligt denna lag,

…”

20 6 § andra stycket i denna lag, med rubriken ”Inrättande av en gemensam insamlingsmyndighet, registrering och finansiell garanti”, har följande lydelse:

”Varje tillverkare är skyldig att hos ansvarig myndighet (16 §) enligt andra och tredje meningen registrera sig innan tillverkaren börjar saluföra elektrisk eller elektronisk utrustning. …”

21 Punkt 6 i bilaga I till ElektroG, en bilaga med rubriken ”Förteckning över kategorier av utrustning”, är identisk med punkt 6 i bilaga II till direktiv 2012/19.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

22 Sommer, som tillverkar garageportsöppnare och andra produkter, är enligt 6 § andra stycket ElektroG registrerat hos Stiftung ear som tillverkare av EEE.

23 Rademacher tillverkar också garageportsöppnare. Dessa öppnare är beroende av elektrisk ström med en spänning på cirka 220 till 240 volt för att fungera korrekt, de är utformade för att installeras som en del av byggnadsinstallationen tillsammans med garageporten och de kan när som helst monteras ned, nyinstalleras och/eller fogas till nämnda installation (nedan kallade garageportsöppnarna). Rademacher är inte registrerat hos Stiftung ear som tillverkare av EEE.

24 Det framgår av handlingarna i målet att Sommer i juli 2013 väckte talan mot Rademacher vid Landgericht Köln (regional domstol i Köln) om fastställande av att Rademacher hade gjort sig skyldigt till illojal konkurrens, med motiveringen att detta bolag inte hade låtit registrera sig hos Stiftung ear som tillverkare av EEE. Sommer har bland annat yrkat att Rademacher ska förbjudas att saluföra garageportsöppnarna så länge som bolaget inte är registrerat hos Stiftung ear och att det ska ersätta all den skada som Sommer kan ha lidit till följd av saluföring av sådana öppnare.

25 Sommer anser att Rademacher är ”tillverkare” i den mening som avses i 3 § elfte stycket ElektroG och att detta bolag följaktligen var skyldigt att låta registrera sig hos Stiftung ear före saluföringen av EEE. Sommer har gjort gällande att garageportsöppnarna inte utgör ”storskaliga stationära industriverktyg”, utan ”elektriska och elektroniska verktyg” i den mening som avses i 2 § första stycket punkt 6 i denna lag. Det rör sig nämligen om utrustning för användning i privathushåll som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt, som är avsedd att användas med en spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström och som kan avlägsnas. Enligt Sommer fyller garageportsöppnarna en egen funktion och utgör inte en del av utrustning som inte omfattas av tillämpningsområdet för ElektroG.

26 Rademacher har bestritt den uppfattningen. Bolaget anser att garageportsöppnarna inte utgör ”verktyg” i den mening som avses i 2 § första stycket punkt 6 i denna lag. Innehållet i den bestämmelsen preciseras nämligen i punkt 6 i bilaga I till ElektroG, där det finns en förteckning över produkter. Förteckningen är visserligen inte uttömmande, men det gemensamma kännetecknet för de produkter som anges däri är att de är avsedda att påverka material, det vill säga ämnen och substanser, genom att bearbeta och materiellt förändra dem. Eftersom garageportsöppnarna endast har till funktion att

säkerställa energiförsörjningen och styrningen av systemet, medför användningen av dessa produkter ingen direkt bearbetning eller påverkan på ämnen eller substanser. De kan därför inte anses utgöra ”verktyg” i den mening som avses i 2 § första stycket punkt 6 ElektroG. Rademacher anser att garageportsöppnarna i vart fall inte har en egen funktion och utgör en del av en huvudprodukt som inte omfattas av tillämpningsområdet för ElektroG.

27 Det framgår av de uppgifter som har lämnats av den hänskjutande domstolen att om Rademacher ska anses utgöra en tillverkare som omfattas av registreringsskyldigheten i 6 § andra stycket ElektroG, strider dess saluföring av garageportsöppnarna mot artiklarna 3.1 och 4.11 UWG, jämförda med 2 § och 6 § andra stycket ElektroG, så länge som bolaget inte är registrerat hos Stiftung ear.

28 Eftersom ElektroG syftar till att införliva direktiv 2002/96 med den tyska rättsordningen, önskar den hänskjutande domstolen klarhet i huruvida garageportsöppnarna omfattas av begreppet ”elektriska och elektroniska verktyg” i den mening som avses i detta direktiv och direktiv 2012/19. Enligt nämnda domstol talar två omständigheter för att denna fråga ska besvaras jakande, nämligen dels unionslagstiftarens avsikt att i största möjliga utsträckning förhindra att värdefulla material och skadliga ämnen från elektriska och elektroniska komponenter blir avfall, dels den definition av begreppet verktyg som getts av Bundesverwaltungsgericht (federal förvaltningsdomstol) nämligen ”ett arbetsredskap med vilket föremål mekaniskt påverkas”. Till stöd för ett nekande svar talar däremot den omständigheten att de produkter som anges i punkterna 6 i bilaga I B till direktiv 2002/96 respektive bilaga II till direktiv 2012/19 mekaniskt påverkar föremål och arbetsstycken på ett sådant sätt att utrustningen bearbetar och, följaktligen, förändrar föremål och material, medan garageportsöppnarna varken bearbetar eller förändrar föremål eller material, utan endast sätter garageporten i rörelse.

29 Om det ska anses att garageportsöppnarna omfattas av begreppet ”elektriska och elektroniska verktyg”, ska det enligt den hänskjutande domstolen dessutom prövas huruvida de inte är uteslutna från tillämpningsområdena för direktiven 2002/96 respektive 2012/19 därför att de utgör komponenter i ”storskaliga stationära industriverktyg” eller ingår i en ”annan utrustningstyp”. Den hänskjutande domstolen anser att den omständigheten att garageportsöppnarna monteras på byggnaden tillsammans med garageportarna för att styra dessa skulle kunna tyda på att de saknar en självständig funktion och utgör en del av ett fast helhetssystem, medan den omständigheten att samma garageportsöppnare när som helst kan monteras ned, nyinstalleras eller fogas till byggnadsinstallationen skulle kunna antyda att de har en egen funktion som medför att de särskiljs från stationär elektrisk utrustning.

30 Mot denna bakgrund beslutade Landgericht Köln att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Ska artiklarna 2.1 och 3 a samt bilagorna I A och I B i direktiv 2002/96 och/eller artiklarna 2.1 a och 3.1 a samt bilagorna I och II i direktiv 2012/19 tolkas så, att eldrivna (cirka 220–240 volt) öppnare för (garage)portar, vilka är avsedda att installeras som en del av byggnadsinstallationen tillsammans med (garage)porten, omfattas av begreppet ’EEE’, och särskilt av begreppet ’elektriska och elektroniska verktyg’?

2) Om fråga 1 ska besvaras jakande: Ska punkt 6 i bilaga I A och punkt 6 i bilaga I B till direktiv 2002/96 och/eller artikel 3.1 b, punkt 6 i bilaga I och punkt 6 i bilaga II i direktiv 2012/19 tolkas så, att sådana (garageports)öppnare som avses i fråga 1 ska anses vara komponenter i ’storskaliga stationära industriverktyg’, i den mening som avses i dessa bestämmelser?

3) Om fråga 1 ska besvaras jakande och fråga 2 ska besvaras nekande: Ska artikel 2.1 i direktiv 2002/96 och/eller artikel 2.3 b i direktiv 2012/19 tolkas så, att sådana (garageports)öppnare som avses i fråga 1 ska anses utgöra en del av en annan utrustningstyp, vilken inte faller inom tillämpningsområdet för respektive direktiv?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till prövning

31 Europeiska kommissionen anser att hänvisningen till direktiv 2002/96 saknar relevans för prövningen av begäran om förhandsavgörande, eftersom det direktivet, enligt artikel 25 första stycket i direktiv 2012/19, har upphört att gälla från och med den 15 februari 2014.

32 Det erinras om att enligt fast rättspraxis presumeras nationella domstolars frågor om tolkningen av unionsrätten vara relevanta. Dessa frågor ställs mot bakgrund av den beskrivning av omständigheterna i målet och tillämplig lagstiftning som den nationella domstolen på eget ansvar har lämnat och vars riktighet det inte ankommer på EU-domstolen att pröva. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågorna är hypotetiska eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom Fish Legal och Shirley, C-279/12, EU:C:2013:853, punkt 30 och där angiven rättspraxis, och dom Idrodinamica Spurgo Velox m.fl., C-161/13, EU:C:2014:307, punkt 29).

33 Den hänskjutande domstolen har i förevarande fall visserligen inte närmare angett varför den har begärt att direktiv 2002/96 ”och/eller” direktiv direktiv 2012/19 ska tolkas. Av de handlingar som har getts in till domstolen framgår emellertid dels att den förstnämnda domstolen ska pröva den talan som Sommer väckte i juli 2013, det vill säga före den 15 februari 2014 då direktiv 2002/96 upphörde att gälla, dels att Sommer i sin talan bland annat har yrkat att Rademacher ska förpliktas att ersätta all den skada som klaganden i det nationella målet lidit till följd av det illojala beteende som den anser att Rademacher gjort sig skyldigt till, varvid detta beteende inleddes under den tid då direktiv 2002/96 gällde och har fortsatt under giltighetstiden för direktiv 2012/19.

34 Det är följaktligen inte uppenbart att den begärda tolkningen av direktiv 2002/96 och direktiv 2012/19 saknar samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet.

35 Frågorna kan således tas upp till prövning i sin helhet.

Prövning i sak

36 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, som ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artiklarna 2.1 och 3 a samt punkt 6 i bilaga I A och punkt 6 i bilaga I B i direktiv 2002/96, och artiklarna 2.1 a, 2.3 b och 3.1 a och b samt punkt 6 i bilaga I och punkt 6 i bilaga II i direktiv 2012/19, ska tolkas så, att garageportsöppnare, såsom dem som är aktuella i det nationella målet, som är beroende av elektrisk ström med en spänning på cirka 220 till 240 volt för att fungera korrekt, som är utformade för att installeras som en del av byggnadsinstallationen tillsammans med garageporten och som när som helst kan monteras ned, nyinstalleras och/eller tillfogas, omfattas av tillämpningsområdena för direktiven 2002/96 respektive 2012/19 under den övergångsperiod som fastställs i artikel 2.1 a i sistnämnda direktiv (nedan kallad övergångsperioden).

37 Det framgår av artikel 2 i direktiv 2002/96 att de produkter som omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv är de som uppfyller tre kumulativa rekvisit, nämligen, för det första att utgöra EEE, för det andra att omfattas av de kategorier som anges i bilaga I A i direktivet, och för det tredje att inte vara en del av en annan produkttyp som inte omfattas av direktivets tillämpningsområde och att inte utgöra en sådan produkttyp. Samma rekvisit är i stort sett återgivna i artikel 2.1 a i direktiv 2012/19, jämförd med punkt 3 i samma artikel, av vilken det framgår att direktiv 2012/19 under övergångsperioden ska gälla för EEE som omfattas av de kategorier som anges i bilaga I till detta direktiv och som inte avses med artikel 2.3.

38 Vad först avser det första rekvisitet i föregående punkt i denna dom kan det konstateras att artikel 3 a i direktiv 2002/96 och artikel 3.1 a i direktiv 2012/19 definierar begreppet EEE på nästan samma sätt, nämligen som utrustning som är beroende av elektrisk ström eller elektromagnetiska fält för att fungera korrekt samt utrustning för generering, överföring och mätning av sådan ström och sådana fält, och som är utformad för att användas med en spänning på högst 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström. I artikel 3 a i direktiv 2002/96 kompletteras definitionen med kravet att utrustningen ska omfattas av de kategorier som anges i bilaga I A till sistnämnda direktiv.

39 Det framgår i förevarande fall av de upplysningar som har lämnats av den hänskjutande domstolen att garageportsöppnarna är beroende av elektrisk ström med en spänning på cirka 220 till 240 volt, det vill säga lägre än 1 000 volt växelström eller 1 500 volt likström, för att fungera korrekt. Av detta följer att garageportsöppnarna kan utgöra EEE i den mening som avses i direktiv 2002/96 och att de utgör EEE i den mening som avses i direktiv 2012/19.

40 Vad härefter avser det andra rekvisitet i punkt 37 i denna dom önskar den hänskjutande domstolen klarhet i huruvida garageportsöppnarna omfattas av punkt 6 ”Elektriska och elektroniska verktyg (med undantag för storskaliga, fasta industriverktyg)” i bilaga I A i direktiv 2002/96 ”och/eller” av punkt 6 i bilaga I till direktiv 2012/19, som har motsvarande lydelse.

41 Domstolen noterar för det första att det i den andra meningen i artikel 2.1 i direktiv 2002/96 anges att det i bilaga I B till det direktivet ”finns en förteckning över produkter som omfattas av de kategorier som anges i bilaga I A”, medan det i den andra meningen i artikel 2.1 a i direktiv 2012/19 föreskrivs att detta direktiv ”innehåller en vägledande förteckning över EEE som omfattas av de kategorier som förtecknas i bilaga I”. För det andra ska det konstateras att garageportsöppnarna som sådana varken förekommer bland de i punkt 6 angivna produkterna ”Elektriska och elektroniska verktyg (med undantag för storskaliga, fasta industriverktyg)” i bilaga I B till direktiv 2002/96 eller bland de produkter som anges i den likalydande punkten 6 i bilaga II till direktiv 2012/19.

42 Det ska härvid påpekas att även om innehållet i denna punkt motsvarar innehållet i punkt 6 i bilaga I B i direktiv 2002/96, följer det klart av den andra meningen i artikel 2.1 a i direktiv 2012/19, liksom av rubriken till bilaga II i det direktivet, att bilagans förteckning över EEE är vägledande, medan det i direktiv 2002/96 inte uttryckligen föreskrivs att bilaga I B i detta direktiv har en sådan vägledande karaktär.

43 Denna omständighet kan emellertid inte i sig medföra att förteckningen i bilaga I B till direktiv 2002/96 ska anses vara uttömmande. Det följer nämligen av lydelsen av artikel 2.1 i det direktivet, i synnerhet av att det i denna bestämmelse inte föreskrivs att bilaga I B i nämnda direktiv innehåller ”förteckningen över de” produkter som omfattas av de kategorier som anges i dess bilaga I A, utan ”en förteckning över [sådana] produkter”, att denna förteckning är vägledande.

44 Av det anförda följer att artikel 2.1 i direktiv 2002/96 och bilaga I B till detta direktiv ska tolkas så, att direktivet innehåller en vägledande förteckning över produkter som omfattas av de kategorier som avses i bilaga I A till direktivet.

45 Det ska följaktligen prövas huruvida garageportsöppnarna kan omfattas av kategorin ”Elektriska och elektroniska verktyg (med undantag för storskaliga stationära industriverktyg)” i den mening som avses i direktiven 2002/96 och 2012/19.

46 Eftersom begreppet verktyg inte definieras i dessa direktiv, ska dess betydelse fastställas med ledning av dess sedvanliga och allmänt vedertagna innebörd (se, analogt, dom Endendijk, C-187/07, EU:C:2008:197, punkt 15 och där angiven rättspraxis). Begreppet avser vanligen varje föremål som används för att utföra ett visst moment eller ett visst arbete.

47 Eftersom garageportsöppnarna, när de är försörjda med el, gör det möjligt att sätta garageportar i rörelse och styra dessa portar, enligt de uppgifter som lämnats av den hänskjutande domstolen, ska de anses utgöra elektriska eller elektroniska verktyg i den mening som avses i nämnda direktiv.

48 Någon annan bedömning föranleds inte av Rademachers argument enligt vilket garageportsöppnarna, eftersom de endast tjänar till att sätta sådana föremål som garageportarna i rörelse, inte kan liknas med de produkter som anges i punkterna 6 i bilaga I B till direktiv 2002/96 respektive bilaga II till direktiv 2012/19, då det gemensamma kännetecknet för dessa produkter är att de tjänar till att bearbeta föremål. Såsom Sommer har understrukit i sitt skriftliga yttrande kan detta kännetecken nämligen inte anses vara gemensamt för alla produkter som anges i punkterna 6, eftersom vissa av dem, exempelvis verktyg för att skruva i eller avlägsna skruvar, inte bearbetar de föremål som de direkt påverkar utan endast sätter dem i rörelse.

49 Såvitt avser frågan huruvida garageportsöppnarna utgör ”storskaliga stationära industriverktyg” vilka är uteslutna från kategorin ”elektriska och elektroniska verktyg” i den mening som avses i direktiven 2002/96 och 2012/19, ska det för det första understrykas dels att begreppet ”storskaliga, fasta industriverktyg” inte definieras i det förstnämnda direktivet. I överensstämmelse med den rättspraxis som det erinras om i punkt 46 ovan avser detta begrepp emellertid vanligen större verktyg eller maskiner som används i en industriell process för tillverkning eller bearbetning av produkter och som är fast installerade och normalt inte kan flyttas eller avlägsnas. Av detta följer att garageportsöppnarna i vart fall inte kan kvalificeras som ”industriverktyg”, eftersom de inte används i en industriell process för tillverkning eller bearbetning av produkter. För det andra motsvarar de inte heller definitionen av ”storskaliga stationära industriverktyg” i artikel 3.1 b i direktiv 2012/19, eftersom de inte huvudsakligen ”används och underhålls av yrkesmän i en industriell produktionsanläggning eller anläggning för forskning och utveckling”.

50 Av det anförda följer att garageportsöppnarna omfattas av kategorin ”Elektriska och elektroniska verktyg (med undantag för storskaliga stationära industriverktyg)” i den mening som avses i direktiven 2002/96 och 2012/19.

51 Vad slutligen avser det tredje rekvisitet i punkt 37 i denna dom önskar den hänskjutande domstolen klarhet i om det ändå inte ska anses att garageportsöppnarna är en del av en annan av utrustning som inte omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2002/96, i den mening som avses i artikel 2.1 i det direktivet, ”och/eller” om sådana öppnare ska anses utgöra utrustning som är särskilt utformad och installerad som en del av en annan utrustningstyp som undantas från eller inte omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2012/19 och som endast fungerar som en del av den utrustningen, i den mening som avses i artikel 2.3 b i sistnämnda direktiv.

52 Enligt lydelsen av artikel 1 i direktiv 2002/96 syftade detta direktiv till att förebygga uppkomsten av avfall som utgörs av eller innehåller EEE och det skulle dessutom ske återanvändning, materialåtervinning och andra former av återvinning av sådant avfall för att minska bortskaffandet av avfall. Det syftade också till att förbättra miljöprestandan hos alla aktörer som berörs under EEE:s livscykel. Enligt skälen 10, 15 och 16 var detta direktiv avsett att omfatta alla EEE som används av konsumenter och de EEE som är avsedda för yrkesmässig användning och WEEE skulle i hög grad

insamlas separat, i syfte att säkerställa den skyddsnivå som fastställts för människors hälsa och för miljön. Det framgår dessutom av skälen 6, 9, 14 och 15 i direktiv 2012/19 att samma syften också eftersträvas med detta direktiv.

53 Mot bakgrund av dessa syften ska undantagen från tillämpningen av dessa direktiv, som föreskrivs i artikel 2.1 i direktiv 2002/96 respektive artikel 2.3 b i direktiv 2012/19, tolkas restriktivt.

54 Rademacher har gjort gällande att nämnda direktiv inte ska tillämpas på garageportsöppnarna, eftersom öppnarna inte har en självständig funktion, utan är en del av de komponenter som är stationärt installerade i den aktuella byggnadens hemautomationsutrustning.

55 Såvitt avser det undantag som föreskrivs i artikel 2.1 i direktiv 2002/96 gäller emellertid att en EEE, i den mening som avses i detta direktiv, som i likhet med garageportsöppnarna när som helst kan monteras ned, nyinstalleras och/eller fogas till byggnadsinstallationen, inte kan undgå tillämpningsområdet för detta direktiv av det enda skälet att den är ”utformad för att installeras som en del av [nämnda installation]”. En sådan tolkning skulle nämligen få till följd att många av de EEE som uttryckligen omfattas av de kategorier som anges i bilaga I A till direktiv 2002/96 uteslöts av det enda skälet att de byggts in i en byggnad eller att de är anslutna till byggnadens elnät, vilket följaktligen strider mot direktivets syften.

56 Vad beträffar det undantag som föreskrivs i artikel 2.3 b i direktiv 2012/19, är detta undantag av ännu snävare karaktär än det som föreskrivs i artikel 2.1 i direktiv 2002/96, eftersom det endast är avsett att utesluta utrustning som är ”särskilt utformad och installerad” som en del av en annan utrustningstyp och som ”endast fungerar som en del av den utrustningen”. Det framgår av lydelsen av skäl 9 i direktiv 2012/19 att målen för detta direktiv kan uppnås utan att storskaliga fasta installationer såsom oljeplattformar, bagagetransportsystem på flygplatser eller hissar ingår i dess tillämpningsområde. I samma skäl ges dock två exempel på EEE, nämligen belysningsutrustning och solcellspaneler, som, även om den normalt är installerad som en del av större fasta installationer, såsom byggnader, ändå inte anses vara ”särskilt” avsedd att installeras som en del av sådana installationer, och som anses kunna fungera även om den inte utgör en del av dessa installationer.

57 Mot bakgrund av dessa exempel och eftersom garageportsöppnarna när som helst kan monteras ned, nyinstalleras eller fogas till byggnadsinstallationen och följaktligen inte är utformade för att fungera uteslutande med vissa portar, kan öppnarna följaktligen i vart fall inte anses vara ”särskilt utformade och installerade” som en del av nämnda installation, i den mening som avses i artikel 2.3 b i direktiv 2012/19.

58 Sådana garageportsöppnare som de som är aktuella i det nationella målet kan följaktligen inte omfattas av de undantag som föreskrivs i artikel 2.1 i direktiv 2002/96 och artikel 2.3 b i direktiv 2012/19.

59 Av det anförda följer att de frågor som har ställts ska besvaras enligt följande. Artiklarna 2.1 och 3 a samt punkt 6 i bilaga I A och punkt 6 i bilaga I B i direktiv 2002/96, och artiklarna 2.1 a, 2.3 b och 3.1 a och b samt punkt 6 i bilaga I och punkt 6 i bilaga II i direktiv 2012/19, ska tolkas så, att garageportsöppnare, såsom de som är aktuella i det nationella målet, som är beroende av elektrisk ström med en spänning på cirka 220 till 240 volt för att fungera korrekt, som är utformade för att installeras som en del av byggnadsinstallationen tillsammans med garageporten och som när som helst kan monteras ned, nyinstalleras och/eller tillfogas, omfattas av tillämpningsområdena för direktiven 2002/96 respektive 2012/19 under övergångsperioden.

Rättegångskostnader

60 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 2.1 och 3 a samt punkt 6 i bilaga I A och punkt 6 i bilaga I B i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/96/EG av den 27 januari 2003 om avfall som utgörs av eller innehåller elektriska eller elektroniska produkter (WEEE), och artiklarna 2.1 a, 2.3 b och 3.1 a och b samt punkt 6 i bilaga I och punkt 6 i bilaga II i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE), ska tolkas så, att garageportsöppnare, såsom de som är aktuella i det nationella målet, som är beroende av elektrisk ström med en spänning på cirka 220 till 240 volt för att fungera korrekt, som är utformade för att installeras som en del av byggnadsinstallationen tillsammans med garageporten och som när som helst kan monteras ned, nyinstalleras och/eller fogas till nämnda installation, omfattas av tillämpningsområdena för direktiven 2002/96/EG respektive 2012/19/EU under den övergångsperiod som fastställs i artikel 2.1 a i sistnämnda direktiv.

Underskrifter